

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСУВАННЯ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”
(для спеціалістів, магістрів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено кандидатом наук з державного управління *Н. Д. Солоненко*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту
(протокол № 8 від 19.04.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Солоненко Н. Д. Навчальна програма дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2005. — 20 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я”, вказівки до виконання контрольної роботи, завдання для контрольних робіт, методичні рекомендації до самостійної роботи, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я” розроблена для студентів, які навчаються за спеціальністю “Менеджмент організацій” професійного спрямування “Медичний і фармацевтичний менеджмент”. Структурно-логічна схема спеціалізації передбачає вивчення навчальної дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я” після опанування студентами знань з курсів “Основи менеджменту”, “Основи економічної теорії” та передує вивченню інших профілюючих навчальних дисциплін, таких як “Страхова медицина”.

Навчальна програма розроблена для студентів заочної форми навчання та поєднує робочу програму курсу, завдання та рекомендації до виконання семестрової контрольної роботи.

Мета курсу — сформувані сучасні знання теоретичних основ економіки охорони здоров’я, а також умінь та навички аналізу економічної діяльності галузі на макро- і мікрорівнях, зокрема діяльності закладів охорони здоров’я.

Завданням дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я” є:

- теоретична підготовка студентів з питань:
 - основ економіки охорони здоров’я;
 - особливостей ринку охорони здоров’я;
 - ролі держави та ринкових механізмів в перебудові галузі;
 - економічних аспектів аналізу державної політики;
 - механізмів державного управління перебудовою галузі охорони здоров’я;
 - основ економічного аналізу в галузі охорони здоров’я;
 - сучасних концепцій управління обмеженими ресурсами та стримування витрат, у тому числі й фармацевтичних;
 - основних типів систем охорони здоров’я і тенденцій їх розвитку;
 - теорії та практики методів оплати медичних послуг;
 - сучасної фармакоекономіки;
- формування практичних навичок і вмінь:
 - аналізу економічної ситуації в галузі охорони здоров’я та лікувально-профілактичних закладах;

- розкриття принципів ціноутворення в охороні здоров'я;
- застосування різноманітних типів економічного аналізу, якими користуються економісти в галузі охорони здоров'я, при вирішенні важливих проблем у політиці та управлінні охороною здоров'я;
- використання ринкових моделей організації і фінансування охорони здоров'я;
- застосування аналізу державної політики в галузі охорони здоров'я;
- науково-обґрунтованого підходу до реформування галузі охорони здоров'я;
- застосування кількісних методів аналізу політики (зокрема аналізу доходів і витрат), визначення ефективності і результативності політики;
- застосування форм і механізмів фінансування охорони здоров'я.

Семестровий контроль знань здійснюється у формі екзамену. Екзамен з дисципліни має за мету перевірку знань студентів з теорії та уміння застосовувати здобуті знання при вирішенні практичних завдань, а також навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань та одного практичного ситуаційного чи аналітичного завдання.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСУВАННЯ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”

№ пор.	Назва модуля і теми
	<i>I. Менеджментформування, розвитку та використання ресурсів охорони здоров'я</i>
1	Економічний базис охорони здоров'я
2	Ринок охорони здоров'я
3	Менеджмент розвитку ресурсів в охороні здоров'я
4	Державне регулювання ресурсів у галузі охорони здоров'я
5	Методи економічної оцінки програм у галузі охорони здоров'я
6	Механізми розміщення ресурсів у системах охорони здоров'я
	<i>II. Менеджментфінансових ресурсів охорони здоров'я</i>
7	Характеристика основних методів фінансування медичних послуг
8	Ціноутворення в охороні здоров'я
9	Основні форми фінансування охорони здоров'я
10	Маркетинг в охороні здоров'я та фармацевтичній діяльності
11	Реформи управління і фінансування охорони здоров'я
	<i>III. Менеджментосновного капіталу лікувально-профілактичних закладів</i>
12	Оцінювання стану матеріально-технічної бази лікувально-профілактичних закладів
13	Менеджмент основного капіталу лікувально-профілактичних закладів

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ЕКОНОМІКА ТА ФІНАНСУВАННЯ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я”

Модуль I. Менеджмент формування, розвитку
та використання ресурсів охорони здоров'я

Тема 1. Економічний базис охорони здоров'я

Предмет і завдання курсу. Особливості економіки галузі та ринкових відносин в охороні здоров'я. Здоров'я і охорона здоров'я як товар. Економічні проблеми охорони здоров'я. Попит на здоров'я та охорону здоров'я. Пропозиція медичних послуг. Баланс попиту та пропозиції. Розподіл ресурсів охорони здоров'я: теоретичний підхід. Медичне страхування та його особливості.

Література [10; 16; 21]

Тема 2. Ринок охорони здоров'я

Неспроможність ринків функціонувати ефективно як підстава для державного втручання. Порушення умов конкуренції та конкурентна політика. Політика щодо природних монополій. Суспільні блага: прийняття політичних рішень на ринку суспільних благ; державне постачання суспільних благ. Позитивні і негативні зовнішні ефекти та їх інтернаціоналізація: зовнішні ефекти і права власності. Асиметрична інформація і проблема невизначеності. Елементи економічної структури на ринку охорони здоров'я. Основи страхування та неспроможність приватного страхування здоров'я.

Література [10–15; 21]

Тема 3. Менеджмент розвитку ресурсів в охороні здоров'я

Основні стратегії удосконалення організаційного механізму державного управління та їх класифікація. Зміни функцій і структури. Стимулюючі стратегії удосконалення організаційного механізму. Внутрішня перебудова закладів охорони здоров'я.

Характеристика ресурсів, їх значення для галузі охорони здоров'я. Особливості менеджменту та планування трудових ресурсів галузі. Методи обліку кількості лікарів і середніх медичних працівників у лікувально-профілактичних закладах.

Роль менеджменту та розподілу державного бюджету в умовах обмеженого фінансування. Сутність фінансових ресурсів і фінансування охорони здоров'я. Управлінський облік і контроль витрат.

Література [3; 15; 16]

Тема 4. Державне регулювання ресурсів у галузі охорони здоров'я

Етапи аналізу державної політики. Вибір і класифікація проблем, придатних для аналізу державної політики. Аналіз визначення суспільних проблем. Роль держави та передумови її втручання у сферу охорони здоров'я.

Державне втручання в ринки охорони здоров'я. Економічна раціональність державного втручання. Необхідність втручання держави.

Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я. Державне регулювання ресурсів і капіталовкладень. Державне регулювання якості медичної допомоги. Державне регулювання якості лікарських засобів. Державне регулювання медичного страхування.

Література [9; 10; 15; 18; 20]

Тема 5. Методи економічної оцінки програм у галузі охорони здоров'я

Дисконтування. Критерії чистої сьогоденної цінності. Необхідність застосування економічних оцінок у системі охорони здоров'я. Вимірювання років життя з поправкою на якість. Аналіз типу "витрати — прибутки". Використання поняття "людський капітал" у підході до оцінювання.

Література [10; 21]

Тема 6. *Механізми розміщення ресурсів у системах охорони здоров'я*

Нерівність розподілу доходів і бідність як проблеми для політики. Механізми перерозподілу доходів. Концепції справедливості.

Питання соціального вибору. Компроміс між справедливістю і ефективністю.

Порівняльна характеристика механізмів розміщення в охороні здоров'я.

Договірні стосунки, як механізм ефективного розподілу ресурсів в охороні здоров'я. Види договорів, які застосовуються в охороні здоров'я. Особливості застосування контрактів у країнах з перехідною економікою.

Література [2; 9; 13; 16]

Модуль II. Менеджмент фінансових ресурсів охорони здоров'я

Тема 7. *Характеристика основних методів фінансування медичних послуг*

Постатейний бюджет: особливості, позиція основних агентів, стимули, переваги та недоліки. Загальний бюджет: стимули при поданні медичної допомоги. Фінансування на душу населення. Фінансування стаціонарів та амбулаторної допомоги, пристосованих до профілю хворих. Гонорар за послугу: приклади визначення ставок оплати, встановлення цін, стимулюючі правила, засоби контролю за витратами. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні.

Література [3; 11; 12; 21]

Тема 8. *Ціноутворення в охороні здоров'я*

Принципи ціноутворення. Поняття “витрати виробника”. Класифікація витрат. Методи розподілу накладних витрат. Раціональна поведінка виробника. Самоокупність і прибутковість. Поріг рентабельності. Витрати капіталу та амортизація.

Література [2; 11; 19; 21]

Тема 9. Основні форми фінансування охорони здоров'я

Рух фінансів у системах охорони здоров'я. Рівень фінансування охорони здоров'я. Основні джерела фінансування охорони здоров'я. Фінансування із загальних податкових надходжень. Соціальне медичне страхування. Приватне страхування. Пряма оплата споживача. Ключові елементи систем охорони здоров'я. Класифікації систем охорони здоров'я. Приватні, соціально орієнтовані та державні системи охорони здоров'я. Приклади функціонування цих систем у країнах з високим, середнім і низьким рівнями економічного розвитку.

Література [1; 2; 10–15; 21]

Тема 10. Маркетинг в охороні здоров'я та фармацевтичній діяльності

Особливості маркетингу в галузі охорони здоров'я. Маркетинг на ринку послуг і товарів медико-виробничого комплексу. Соціальний маркетинг як механізм впливу на індивідуальну поведінку.

Література [3; 10; 15; 19]

Тема 11. Реформи управління і фінансування охорони здоров'я

Модель регульованого ринку: основні положення. Практична реалізація моделі регульованого ринку у Великобританії. Теорія і практика інтеграції системи фінансування і подання медичної допомоги. Основні тенденції і висновки реформ системи фінансування охорони здоров'я: зарубіжний і вітчизняний досвід. Реформи Національної служби охорони здоров'я Великобританії: підготовка, етапи реформування, труднощі та уроки.

Реформування охорони здоров'я країн Європейського Союзу. Реформування охорони здоров'я Канади і США. Тенденції та узагальнення досвіду реформування охорони здоров'я у країнах світу.

Література [10; 11; 15; 14]

Модуль III. Менеджмент основного капіталу лікувально-профілактичних закладів

Тема 12. Оцінювання стану матеріально-технічної бази лікувально-профілактичних закладів

Лікувально-профілактичний заклад як об'єкт господарювання. Матеріально-технічний рівень об'єкта охорони здоров'я. Поняття про основний капітал лікувально-профілактичного закладу. Економічні завдання медико-технічного комплексу закладу. Загальний принцип оцінювання економічного потенціалу об'єкта охорони здоров'я: вартість медичного закладу; стан основних фондів та їх відтворення; якісні можливості основних фондів; ефективність використання основних фондів. Показники стану медичної техніки. Поняття про ефективність управління основними та обіговими коштами лікувально-профілактичного закладу.

Література [3; 10; 11]

Тема 13. Менеджмент основного капіталу лікувально-профілактичних закладів

Загальні принципи вибору організаційно-правової форми для закладу охорони здоров'я. Зв'язок між розвитком медико-технічного комплексу закладу охорони здоров'я та якістю лікувального процесу. Особливості фінансування закладів охорони здоров'я з різними формами власності.

Оренда як джерело прибутку або форма управління основними засобами. Основні принципи взаємодії орендарів з орендодавцями в умовах державної охорони здоров'я. Амортизація основних фондів.

Література [10; 11]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольну роботу з дисципліни “Економіки та фінансування охорони здоров'я” студенти виконують відповідно до навчальних планів зі спеціальності “Менеджмент організації” спеціалізації “Медичний та фармацевтичний менеджмент”.

Основна мета контрольної роботи — рубіжний контроль професійно орієнтованих знань з “Економіки та фінансування охорони здоров’я”, набутих студентами під час самостійного опрацювання літератури, нормативно-правових актів і аналізу економічного потенціалу об’єкта охорони здоров’я (конкретного закладу охорони здоров’я). Це має наблизити теоретичний курс до практичної діяльності, що є особливо важливим для працюючих студентів.

Щодо питань виконання та оформлення контрольної роботи передбачене індивідуальне консультування студентів на кафедрі менеджменту відповідно до графіка консультацій і за телефоном.

Контрольну роботу слід виконувати державною мовою на аркушах формату А4. Сторінки нумеруються.

Завдання виконується на основі діяльності закладу охорони здоров’я, в якому працює студент.

Під час перевірки контрольної роботи викладач особливу увагу звертатиме на те, як студент розуміє зміст навчальної дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров’я”, на його здатність пов’язати категорії і теорії навчальної дисципліни з реаліями конкретного закладу охорони здоров’я, а також уміння систематизувати матеріал і чітко викладати власні думки. Серед зазначених критеріїв оцінювання найважливішим є здатність до практичного застосування знань у конкретних ситуаціях.

Контрольні роботи викладач оцінюватиме за такими параметрами:

- ґрунтовність відповіді на питання, що свідчить про рівень опанування теоретичного матеріалу;
- розуміння категорії навчальної дисципліни, що виявляється у власному викладенні матеріалу, а не переписуванні підручника, а також у доречно наведених прикладах з діяльності закладу охорони здоров’я;
- уміння коментувати наведені ілюстрації (або документи медичної установи);
- оформлення роботи (структура, заголовки, посилання тощо).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота має вигляд творчого аналітичного завдання. Об'єктом аналізу є заклад охорони здоров'я, в якому працює студент.

З наведених двох варіантів творчих завдань студент виконує один з них за власним бажанням.

Варіант 1

Контрольна робота складається з теоретичного та практичного розділів. Другий розділ роботи — аналітично-рекомендаційний.

1. Теоретичний розділ.
 - Аналіз стану медичного (фармацевтичного) ринку України.
 - Нормативно-правова база розвитку додаткових джерел фінансування закладу охорони здоров'я.
 - Економічні нормативи фінансування закладів охорони здоров'я.
2. Практичний розділ.
 - Визначити потреби у фінансуванні закладу охорони здоров'я за витратами на лікування хворих (за витратами на господарську діяльність з оптової або роздрібною торгівлі лікарськими засобами).
 - Визначити витрати на лікування одного хворого в різних відділеннях закладу.
 - Розробити заходи додаткового надходження коштів у заклад охорони здоров'я.

Варіант 2

Поетапний аналіз витрат лікувального-профілактичного (аптечного) закладу.

Етапи аналізу:

1. Визначення об'єктів витрат.
2. Збирання фінансової інформації щодо об'єкта дослідження.
3. Визначення відділення з накладними витратами.
4. Збирання статистичної інформації для розподілу накладних витрат.

5. Визначення методів розподілу накладних витрат.
6. Групування витрат за категоріями: заробітна плата; інструментальне забезпечення; обладнання; медикаменти та ін.
7. Класифікація витрат у межах кожної категорії. Визначення змінних витрат.
8. Розрахунок прямих і непрямих витрат.
9. Висновки щодо значення розподілу накладних витрат для ціноутворення.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

При виконанні першого варіанта творчого завдання необхідно враховувати: витрати державних лікувально-профілактичних закладів на медичну допомогу не забезпечені в повному обсязі фінансуванням з бюджету, тому частина витрат покривається за рахунок договірних зобов'язань або добровільних грошових пожертвувань, переданих підприємствами, організаціями та окремими громадянами, як часткове відновлення вартості витрат.

Для державних лікувально-профілактичних закладів існують три основних джерела надходження додаткових коштів.

Перше джерело — за рахунок часткової компенсації витрат, пов'язаних з профілактикою, діагностикою та лікуванням захворювань. Здійснюється як оплата на договірних умовах із підприємствами, як відрахування із фондів самоврядування, гуманітарна допомога.

Друге джерело — залучення коштів за рахунок не властивої для лікувально-профілактичних закладів діяльності: ведення підсобних господарств; цехів; передавання в оренду невикористаних площ, медичного обладнання тощо.

Третє джерело — одержання коштів за рахунок ефективного управління маркетинговою діяльністю закладу охорони здоров'я: організація страхових компаній, фондів; комерційна діяльність тощо.

Кількість позабюджетних фондів, які можуть бути утворені органами місцевого самоврядування, відповідними законодавчими та нормативними актами не обмежена.

Таким чином, всі питання, пов'язані з утворенням позабюджетних фондів лікувально-профілактичного закладу, залежать від ефективного менеджменту.

При виконанні творчого завдання може стати в нагоді така література:

1. *Дорофієнко В. В., Шутов М. М.* Запровадження до економіки охорони здоров'я: Метод. рек. — Донецьк: ДонДАУ; "ВІК", 2001. — 88 с.
2. *Литвак А. И.* Возможности внебюджетного финансирования здравоохранения // Мед. вести. — 1997. — № 3. — С. 52–53.
3. *Вольская Е. М.* Услуги учреждений здравоохранения // Баланс. — 1999. — № 37.

При виконанні другого варіанта завдання необхідно мати на увазі, що при бюджетному фінансуванні охорони здоров'я розрахунок витрат за індивідуальним кошторисом ґрунтується на типовому штатному розкладі, нормах витрат медикаментів і перев'язних матеріалів, табелях оснащення лікарень і поліклінік медичним обладнанням, господарським і м'яким інвентарем, а також інших позиціях, які централізовано затверджені.

Одним з основних завдань фінансового менеджменту в охороні здоров'я є розв'язання питань обрахування витрат на організацію лікувальної справи лікувально-профілактичного закладу та витрат, які впливають на формування цін на медичні послуги.

Витрати об'єктів медичної допомоги поділяють на прямі та непрямі. Прямі витрати пов'язані з об'єктом витрат. До непрямих витрат належать експлуатаційні витрати, які виділяються на об'єкт витрат.

Для виконання завдання необхідно за даними бухгалтерії лікувально-профілактичного закладу попереднього року за окремими додатковими службами зробити розрахунки кінцевих непрямих витрат за різними лікувальними та діагностичними відділеннями закладу.

Розподіл накладних витрат доцільно здійснювати методом ступального розподілу на адміністрацію, технічне обслуговування, на поточний ремонт медичної техніки тощо.

При виконанні цього творчого завдання доцільно використати таку літературу:

1. *Дорофієнко В. В., Шутов М. М.* Запровадження до економіки охорони здоров'я: Метод. рек. — Донецьк: ДонДАУ; "ВІК", 2001. — 88 с.

2. Кузьменко М. М., Баранов В. В. Финансовый менеджмент в здравоохранении России. — М.: Медицина, 1995. — 272 с.
3. Манікен М., Уотерс Е. Економіка та управлінський облік у сфері реформ системи фінансування у галузі охорони здоров'я. — К.: Здравреформ, 1997. — 272 с.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Базові питання економіки охорони здоров'я.
2. Особливості економіки галузі та ринкових відносин в охороні здоров'я.
3. Здоров'я і охорона здоров'я як товар.
4. Економічні проблеми охорони здоров'я.
5. Маркетинг на ринку послуг і товарів медико-виробничого комплексу.
6. Елементи економічної структури на ринку охорони здоров'я.
7. Роль держави і ринкових механізмів в охороні здоров'я.
8. Принципи ціноутворення.
9. Визначення та поняття витрат виробника.
10. Раціональна поведінка виробника.
11. Самоокупність і прибутковість. Поріг рентабельності.
12. Витрати капіталу та амортизація.
13. Дисконтування. Критерії чистої сьогоденної цінності.
14. Необхідність застосування економічного оцінювання у системі охорони здоров'я. Вимірювання років життя з поправкою на якість.
15. Аналіз типу “витрати — прибутки”.
16. Використання поняття “людський капітал” у підході до оцінювання.
17. Основні етапи аналізу економічного оцінювання в галузі охорони здоров'я.
18. Організаційний механізм державного управління охороною здоров'я.
19. Рух фінансових ресурсів в системах охорони здоров'я.
20. Національні рахунки охорони здоров'я.
21. Системи та підсистеми охорони здоров'я.
22. Основні джерела фінансування охорони здоров'я.
23. Ключові елементи систем охорони здоров'я.

24. Порівняльна характеристика механізмів розміщення в охороні здоров'я.
25. Договірні стосунки як механізм ефективного розподілу ресурсів в охороні здоров'я. Види договорів, які застосовуються в охороні здоров'я.
26. Особливості застосування контрактів у країнах з перехідною економікою.
27. Постатейний бюджет: особливості, позиція основних агентів, стимули, переваги та недоліки.
28. Загальний бюджет: стимули при поданні медичної допомоги.
29. Фінансування стаціонарів та амбулаторної допомоги, пристосованих до профілю хворих.
30. Гонорар за послугу: приклади визначення ставок оплати, встановлення цін, стимулюючі правила, засоби контролю за витратами.
31. Оплата на одного мешканця: типи оплати, фінансування на одного мешканця на регіональному рівні.
32. Основні стратегії удосконалення організаційного механізму державного управління та їх класифікація.
33. Зміни функцій і структури з надання послуг закладами охорони здоров'я.
34. Стимулюючі стратегії удосконалення організаційного механізму.
35. Внутрішня перебудова закладів охорони здоров'я.
36. Основні види державного регулювання в галузі охорони здоров'я.
37. Особливості маркетингу в галузі охорони здоров'я.
38. Соціальний маркетинг як механізм впливу на індивідуальну поведінку.
39. Модель регульованого ринку: основні положення.
40. Практична реалізація моделі регульованого ринку у Великобританії.
41. Теорія і практика інтеграції системи фінансування і подання медичної допомоги.
42. Основні тенденції і висновки реформ системи фінансування охорони здоров'я: зарубіжний і вітчизняний досвід.
43. Основні стратегії управління обмеженими ресурсами.
44. Лікувально-профілактичний заклад як об'єкт господарювання.

45. Матеріально-технічний рівень об'єкта охорони здоров'я.
46. Поняття про основний капітал лікувально-профілактичного закладу.
47. Економічні завдання медико-технічного комплексу закладу.
48. Загальний принцип оцінювання економічного потенціалу об'єкта охорони здоров'я.
49. Стан основних фондів та їх відтворення; якісні можливості основних фондів.
50. Ефективність використання основних фондів.
51. Показники стану медичної техніки.
52. Ефективність управління основними та обіговими коштами лікувально-профілактичного закладу.
53. Загальні принципи вибору організаційно-правової форми для закладу охорони здоров'я.
54. Зв'язок між розвитком медико-технічного комплексу закладу охорони здоров'я та якістю лікувального процесу.
55. Особливості фінансування закладів охорони здоров'я з різними формами власності.
56. Оренда як джерело прибутку або форма управління основними засобами.
57. Основні принципи взаємодії орендарів з орендодавцями в умовах державної охорони здоров'я.
58. Амортизація основних фондів.
59. Особливості менеджменту та планування трудових ресурсів галузі.
60. Роль менеджменту та розподілу державного бюджету в умовах обмеженого фінансування.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові акти

1. *Конституція України*. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. *Основи законодавства України про охорону здоров'я* // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 4. — Ст. 19.

3. *Концепція розвитку охорони здоров'я населення України*: Затв. Указом Президента України від 7 грудня 2000 р. № 1313/2000.
4. *Про затвердження Міжгалузевої комплексної програми "Здоров'я нації на 2002–2011 роки"*: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 січня 2002 р. № 14 // Офіц. вісн. України. — 2002. — № 9. — Ст. 403.
5. *Про комплексні заходи щодо впровадження сімейної медицини в систему охорони здоров'я*: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 червня 2000 р. № 989.
6. *Про проведення моніторингу реорганізації первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини*: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.06.01 № 244.
7. *Про реорганізацію роботи закладів (підрозділів) загальної практики — сімейної медицини*: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.07.01 № 303.
8. *Закон України "Про оподаткування прибутків підприємств"* від 22 травня 1997 р. № 283/97 (зі змін. та допов.).
9. *Закон України "Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти"* (за станом на 12 серпня 2003 р.). — К.: Парлам. вид-во, 2003. — 32 с.

Основна

10. *Магуайр Е., Гендерсон Д., Муні Г.* Економіка охорони здоров'я: Пер. з англ. / Наук. ред. пер. І. М. Солоненка. — К.: Основи, 1998. — 292 с.
11. *Досвід країн Європи у фінансуванні галузі охорони здоров'я. Уроки для України / За заг. ред. В. Г. Черненка, В. М. Рудого.* — К.: Академпрес, 2002. — 112 с.
12. *Рудень В. В.* Страхова медицина і медичне страхування. — Л., 1999. — 303 с.
13. *Економічний розвиток і державна політика*: Вип. 11. Державна політика та економіка охорони здоров'я в Україні / За ред. І. Розпутенка, І. Солоненка. — К.: К.І.С., 2002. — 214 с.
14. *Салтман Р. Б., Фигейрас Дж.* Реформи системи здравоохранения в Европе. Анализ современных стратегий: Пер. с англ. — М.: ГЭОТАР Медицина, 2000. — 423 с.

15. Солоненко Н. Д. Державне управління перебудовою охорони здоров'я в умовах обмежених ресурсів в Україні: Автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. — К., 2004. — 20 с.
16. *Стратегічні напрямки розвитку охорони здоров'я в Україні / За заг. ред. В. М. Лехан.* — К.: Сфера, 2001. — 176 с.

Додаткова

17. *Экономика и организация медицинского страхования / Под рук. и ред. канд. экон. наук Т. Е. Гварлиани.* — Хабаровск, 1995. — 275 с.
18. *Пал А. Лесли.* Аналіз державної політики. — К.: Основи, 2000.
19. *The Globalization of Managed Care // Health Future Forum* — (March 19–21 Singapore). — Singapore, 1997. — 126 p.
20. *Державна політика з охорони громадського здоров'я в Україні: Навч. посіб. / І. М. Солоненко, Л. І. Жаліло.* — К.: Вид-во УАДУ, 2004. — 140 с.
21. *Тулчинський Т. Г., Варавикова Е. А.* Новое общественное здравоохранение: введение в современную науку. — Иерусалим: Amutah for edication and Health, 1999. — 1049 с.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров'я”	5
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Економіка та фінансування охорони здоров'я”	6
Вказівки до виконання контрольної роботи	10
Завдання для контрольних робіт	12
Методичні рекомендації до самостійної роботи	13
Питання для самоконтролю	15
Список рекомендованої літератури	17

Відповідальний за випуск *Н. Г. Потапенко*
Редактор *Л. В. Логвиненко*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

Зам. № ВКЦ-2292

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП